

<https://doi.org/10.26565/2524-2547-2024-67-05>
УДК 657:330.34:630

Жанна Анатоліївна Олексіч*

кандидат економічних наук, доцент
z.oleksich@uabs.sumdu.edu.ua
<https://orcid.org/0000-0002-4486-974X>

Роман Миколайович Фомінов*

аспірант
r.fominov@biem.sumdu.edu.ua
<https://orcid.org/0000-0002-0192-8383>

* Сумський державний університет,
вул. Харківська, 116, Суми, 40007, Україна

ЗВІТНІСТЬ ПРОВІДНИХ ЛІСОГОСПОДАРСЬКИХ КОМПАНІЙ ЄС ТА УКРАЇНИ ПО КРАЇНАХ: ПОРІВНЯЛЬНЕ ДОСЛІДЖЕННЯ РОЗКРИТТЯ ЕКОЛОГІЧНОГО КАПІТАЛУ

Мета дослідження полягає у вивченні діяльності лісогосподарських компаній у країнах Європейського Союзу та в Україні шляхом аналізу їх нефінансових звітів, розкриваючи аспекти соціальної відповідальності та ступеня реалізації та досягнення Цілей сталого розвитку. У статті досліджується розкриття лісогосподарськими підприємствами інформації про їхню діяльність, особливо в екологічному аспекті, з метою виявлення можливих ризиків та підвищення довіри інвесторів і споживачів. У статті розглядається важливість екологічної відповідальності та ступінь її врахування у стратегіях та діяльності цих компаній. Звіт про сталий розвиток стає необхідним інструментом для сучасних лісогосподарських компаній, сприяючи покращенню управління, співпраці та розвитку на основі сталості. Ініціатива з розкриття нефінансової інформації (Директиви Європейського Союзу), стимулює підприємства вдосконалювати свої стратегії, враховуючи екологічні та соціальні аспекти та сприяє їхній відповідальній поведінці перед зацікавленими сторонами. Автори проводять аналіз рівня прозорості, екологічної відповідальності та ступеня врахування екологічних аспектів у діяльності лісогосподарських підприємств. Компанії в лісовому та деревообробному секторах, які ефективно впроваджують і поширюють нефінансову звітність є краще підготовлені для залучення інвестицій від інвестиційних фондів і споживачів, які надають пріоритет стійкості та етиці, що сприяє формуванню позитивного сприйняття організації громадськістю та зміцненню її позицій у конкурентному середовищі. Актуальність цього дослідження полягає у необхідності збереження навколишнього середовища та створенні сталої економіки. Результати дослідження сприятимуть розумінню рівня екологічного управління та спрямують на покращення екологічної стійкості в лісовому господарстві.

Ключові слова: **лісогосподарські компанії, екологічний капітал, нефінансова звітність, звіт про сталий розвиток, ЦСР.**

JEL Classification: H23; N50; Q57.

Як цитувати: Олексіч, Ж. А., & Фомінов, Р. М. (2024). Звітність провідних лісогосподарських компаній ЄС та України по країнах: порівняльне дослідження розкриття екологічного капіталу. *Соціальна економіка*, 67, 49-59. doi: <https://doi.org/10.26565/2524-2547-2024-67-05>

In cites: Oleksich, Zh., & Fominov, R. (2024). Country-by-country reporting of leading EU-Ukraine forestry companies: environmental capital disclosure comparative study. *Social Economics*, 67, 49-59. doi: <https://doi.org/10.26565/2524-2547-2024-67-05> (In Ukrainian)

Вступ. Стале ведення лісового господарства потребує постійного вдосконалення, застосування дієвих механізмів та впровадження кращих світових практик. Лісові екосистеми є життєво важливими для підтримки екологічної рівноваги на планеті, зокрема вони сприяють збереженню біорізноманіття,

регулюють клімат і забезпечують людство різними ресурсами. В цьому контексті, звітність провідних лісогосподарських компаній є важливим аспектом сталого розвитку і охорони природи.

Ліси відіграють критичну роль у досягненні багатьох з 17 Цілей сталого розвитку.

Зокрема, ліси діють як поглиначі вуглецю, допомагаючи зменшити кількість парникових газів в атмосфері, що є ключовим для пом'якшення змін клімату та відіграють важливу роль у підтримці водного циклу, забезпеченні чистоти води та попередженні ерозії ґрунтів, що сприяє збереженню водних ресурсів; лісові екосистеми є основою для багатьох видів живих організмів, захист і відновлення лісів сприяють збереженню біорізноманіття, попередженню деградації земель і забезпеченню стабільності екосистем; лісгосподарська діяльність, яка враховує екологічні, економічні та соціальні аспекти, сприяє впровадженню стійких практик управління природними ресурсами.

Ефективна звітність лісгосподарських компаній щодо їхнього впливу на навколишнє середовище та екологічні показники стає ключовою у досягненні ЦСР. Прозора та об'єктивна інформація про екологічний вплив дозволяє зацікавленим сторонам (урядовим організаціям, інвесторам, громадськості) оцінювати, як лісгосподарська діяльність впливає на довкілля та вживати відповідних заходів для пом'якшення негативних наслідків.

Дослідження розкриття екологічного капіталу у звітності лісгосподарських компаній до цього часу було обмеженим. Зокрема, порівняльний аналіз між країнами, такими як країни Європейського Союзу та Україна, може виявити різниці у підходах до звітності та відкритті інформації про вплив лісгосподарської діяльності на екологічну ситуацію. Наприклад, у країнах ЄС часто впроваджуються строгі нормативні вимоги щодо екологічної звітності, які включають стандарти для сталого управління лісами та зобов'язання щодо скорочення викидів вуглецю. В Україні процеси звітності можуть потребувати додаткового розвитку та гармонізації з міжнародними стандартами. Це може включати вдосконалення механізмів обліку екологічних показників та інтеграцію практик сталого розвитку.

Таким чином, забезпечення належної звітності та розкриття інформації про екологічний капітал є вирішальними для сталого управління лісами. Це дозволяє не лише підвищити ефективність лісгосподарської діяльності, але й сприяє глобальним зусиллям у досягненні Цілей сталого розвитку, захисту навколишнього середовища та боротьби зі зміною клімату.

До завдань дослідження слід віднести: аналіз нефінансової звітності лісгосподарських компаній у країнах ЄС та в Україні; оцінку рівня розкриття інформації про соціальну відповідальність та реалізацію ЦСР; виявлення основних екологічних аспектів діяльності лісгосподарських підприємств; визначення можливих ризиків, пов'язаних з екологічною

діяльністю лісгосподарських компаній; оцінку рівня екологічної відповідальності у стратегіях та діяльності лісгосподарських компаній; дослідження впливу ініціатив з розкриття нефінансової інформації (Директиви Європейського Союзу) на екологічну та соціальну відповідальність підприємств.

Об'єктом дослідження виступають лісгосподарські компанії у країнах ЄС та в Україні.

Предметом дослідження є нефінансова звітність лісгосподарських компаній, яка розкриває аспекти соціальної та екологічної відповідальності, а також ступінь реалізації та досягнення ЦСР.

Метою даної статті є дослідження розкриття екологічного капіталу у звітності провідних лісгосподарських компаній, зосереджувачись на порівнянні практик лісгосподарських компаній Європейського Союзу та України. Розкриття екологічного капіталу охоплює інформацію про вплив лісгосподарської діяльності на навколишнє середовище, заходи зі збереження біорізноманіття, управління викидами вуглецю та інші аспекти сталого розвитку. Порівняльний аналіз між лісгосподарськими компаніями ЄС та України дозволить зробити висновки щодо існуючого рівня та підходів до розкриття екологічного капіталу, а також виявити шляхи для подальшого розвитку та гармонізації практик звітності. Це сприятиме підвищенню екологічної відповідальності компаній та підтримці глобальних зусиль у досягненні Цілей сталого розвитку.

Огляд літератури. Визначення екологічного капіталу та розробка підходів до його вимірювання є предметом активних досліджень у сфері економіки та екології. Вчені та дослідники внесли вагомий внесок у дану область, використовуючи різні методи і підходи. Так, зокрема, одні вчені розробили концепцію екологічного капіталу, яка оцінює економічну цінність природних ресурсів та екосистемних послуг (De Groot et al., 2012; Costanza, 2000). Їх робота покладена в основу економічної оцінки екологічних систем. Герман Дейлі розвинув поняття сталого розвитку та екологічного капіталу, вважає, що екологічний капітал повинен бути включений до національних облікових систем та планування економічного розвитку (Daly, 2007). Також вчені активно працюють у сфері розробки інструментів для вимірювання та оцінки екологічного капіталу (Farley et al., 2012). Вони надали комплексну оцінку фундаментальних екологічних та економічних принципів вимірювання та оцінки екосистемних послуг і біорізноманіття, а також показали, як їх можна включити в державну політику.

Значна кількість досліджень присвячені безпосередньо звітності лісгосподарських компаній та розкриттю екологічного капі-

тау. Так проводиться аналіз звітності лісогосподарських компаній та їхніх стратегій сталого розвитку (Summers et al., 2012), досліджується ефективність звітності лісогосподарських компаній у збереженні біорізноманіття та екологічних ресурсів (Watt, 1998), розглядаєть поняття оподаткування та його особливості в області природокористування (Швець & Григорович, 2017; Дребот & Данькевич, 2020), вивчається вплив економічних, організаційних та екологічних факторів на результати функціонування найбільших лісопромислових компаній (Колісник, 2014), розкриваються питання впровадження концепції стійкого розвитку на підприємствах лісового господарства (Озеран & Чік, 2011). Ці дослідження доповнюють загальне розуміння ролі лісогосподарських компаній у збереженні екологічного капіталу та досягненні сталого розвитку через розкриття інформації в нефінансовій звітності.

Положення про обов'язкове розкриття нефінансової звітності дають змогу відкривати нові перспективи для досліджень в сфері якості дослідження звітності про стійкий розвиток (Mion & Loza Adauí, 2019; Hess & Dunfee, 2007). Так, дослідження зосереджуються на якості звітів про сталий розвиток, враховуючи зростаючу значущість нефінансової звітності у зміцненні корпоративної репутації та легітимності (Cho & Patten, 2007; Deegan, 2002) та показують взаємозв'язок між ефективністю сталого розвитку та розкриттям інформації через комплексний аналіз взаємозв'язку між розкриттям екологічної

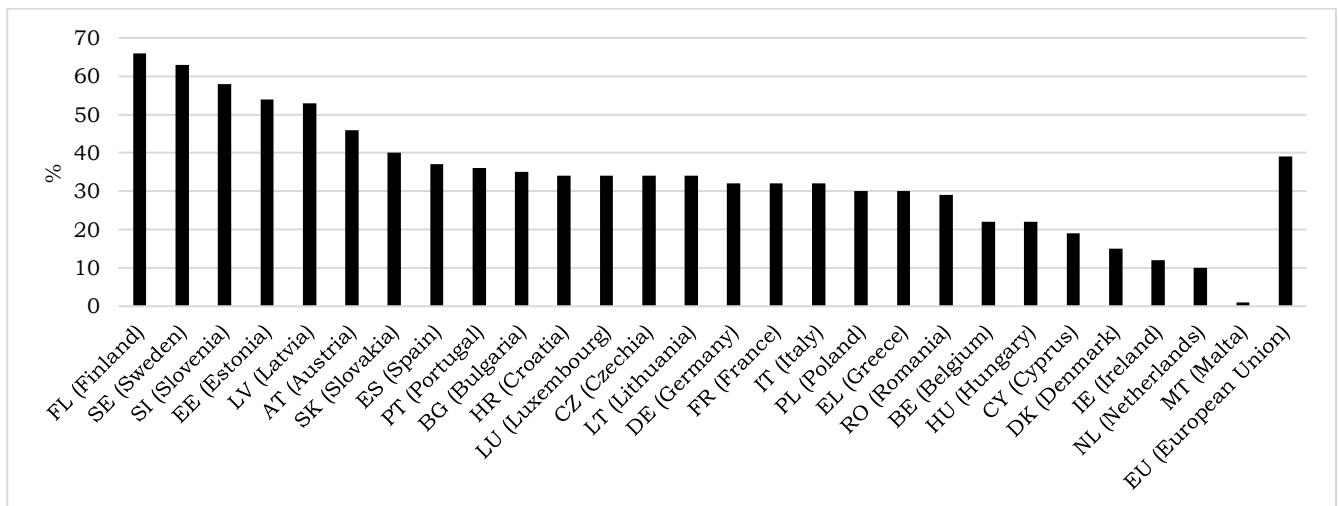
інформації, екологічними та економічними показниками (Al-Tuwaijri et al., 2004). Це підкреслює необхідність ретельного аналізу практик звітності щодо сталого розвитку.

Методологія дослідження. Методологія дослідження включає аналіз нефінансових звітів лісогосподарських компаній у країнах ЄС та в Україні. Під час аналізу звертається увага на рівень розкриття інформації про діяльність компаній, особливо в екологічному аспекті. Проводиться оцінка важливості екологічної відповідальності для цих компаній та ступеня її врахування у стратегіях і діяльності.

Основні результати. Лісові екосистеми забезпечують суспільству численні переваги: окрім забезпечення деревиною для будівництва чи палива, ліси відіграють вирішальну роль у очищенні повітря та води, запобіганню повеней. Вони також пропонують дім для дикої природи, а також місце для відпочинку та відпочинку.

Ліси є надважливою та надприбутковою сировиною для компаній, які займаються його обробкою, вирубкою та переробкою.

У 2021 році в ЄС було приблизно 160 мільйонів гектарів лісів (39% території ЄС) (без урахування інших лісистих земель). Ліси займають більше половини національної (наземної) території в п'яти державах-членах: Фінляндії (66%), Швеції (63%), Словенії (58%), Естонії (54%) та Латвії (53%)¹ (рис. 1). В абсолютному вираженні країнами з найбільшою площею лісів є Швеція (27 980 тис. га), Фінляндія (22 409 тис. га) та Іспанія (18 576 тис. га), за оцінками в 2021 році.

Estimates for 2021: Belgium, Czechia, Denmark, Estonia, Finland, Greece, Hungary, Italy, Latvia, Lithuania, Malta, Netherlands, Spain, Sweden,
Country estimate for 2021: France
Provisional Data: Austria

Рис. 1. Площа лісів у ЄС у 2021, частка лісів у загальній площі, %²
Fig. 1. Area of forests in the EU, 2021, share of forests in the total area, %

¹ Forests, forestry and logging. URL: https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Forests,_forestry_and_logging#Employment_and_apparent_labour_productivity_in_forestry_and_logging (дата звернення: 28.04.2024).

² Forests, forestry and logging. URL: https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Forests,_forestry_and_logging#Employment_and_apparent_labour_productivity_in_forestry_and_logging (дата звернення: 28.04.2024).

Лісове господарство та лісгосподарські компанії мають велике значення як для економічного, екологічного, так і соціального розвитку (рис. 2).

Ліси є одним з головних компонентів екологічного капіталу через їхню важливу роль у збереженні біорізноманіття, кліматичному регулюванні, водопостачанні та інших екосистемних послугах. Лісове господарство, практикує КСО в основному через екологічні проблеми (Ranängen & Zobel, 2014). Крім того, для відстеження економічного, екологічного та соціального прогресу на шляху до стійкої біоекономіки ЄС розроблена система її моніторингу (Ronzon & M'Barek, 2018).

Звіт Продовольчої та сільськогосподарської організації (The Food and Agriculture Organization (FAO)) фіксує світове споживання деревини на рівні понад 4 млрд м³ у 2022 році, що стало ще одним рекордом. Щодо розподілу, 50% використовують в якості палива, 20% – на виробництво паперу/целюлози, а 30% – на виробництво тривалих матеріалів, що сприяють зменшенню викидів CO₂ в атмосферу¹.

У 2022 році споживання деревини в якості палива оцінили на рівні 2 млрд м³, що еквівалентно 1 млрд. тон на рік деревини або приблизно 6 000 терават-годин первинної енергії. Це споживання значно варіюється в залежності від рівня економічного розвитку: на країни, що розвиваються припадає 85% споживання деревини для палива, в т.ч. 35% – на Африку і 15% – на Індію. Варто відмі-

тити, що Африка та Індія використовують 90% своєї деревини в якості палива, у той час як США та Європа – лише 20%².

Зменшення споживання деревини в якості палива зазвичай відбувається з індустріалізацією країн. Загалом, доля деревини як енергетичного ресурсу у світовому енергетичному міксі зменшилася з 11% у 1960 році до майже 4% сьогодні.

Зменшення площі лісів продовжує залишатися найбільшим джерелом викидів CO₂ в світі, і дані показують, що нестача нафти, газу та вугілля може загострити цю екологічну кризу.

Деревообробна галузь ЄС охоплює велику кількість видів діяльності (Євростат, 2020a), зокрема деревообробну промисловість, значні частини меблевої промисловості, целюлозно-паперову промисловість і переробну промисловість, а також поліграфічну промисловість тощо. У 2018 році в ЄС у деревообробній промисловості працювало близько 401 тис. підприємств; вони становили 20,0% виробничих підприємств у ЄС, підкреслюючи, що, за винятком целюлозно-паперового виробництва, яке характеризується ефектом масштабу, у багатьох галузях деревообробної промисловості є відносно велика кількість малих і середніх підприємств. У лісовому господарстві та розширених виробничо-збутових ланцюжках, пов'язаних із деревиною, у 2018 році в ЄС було зайнято 4,5 мільйона осіб (Robert, N & ін., 2020).

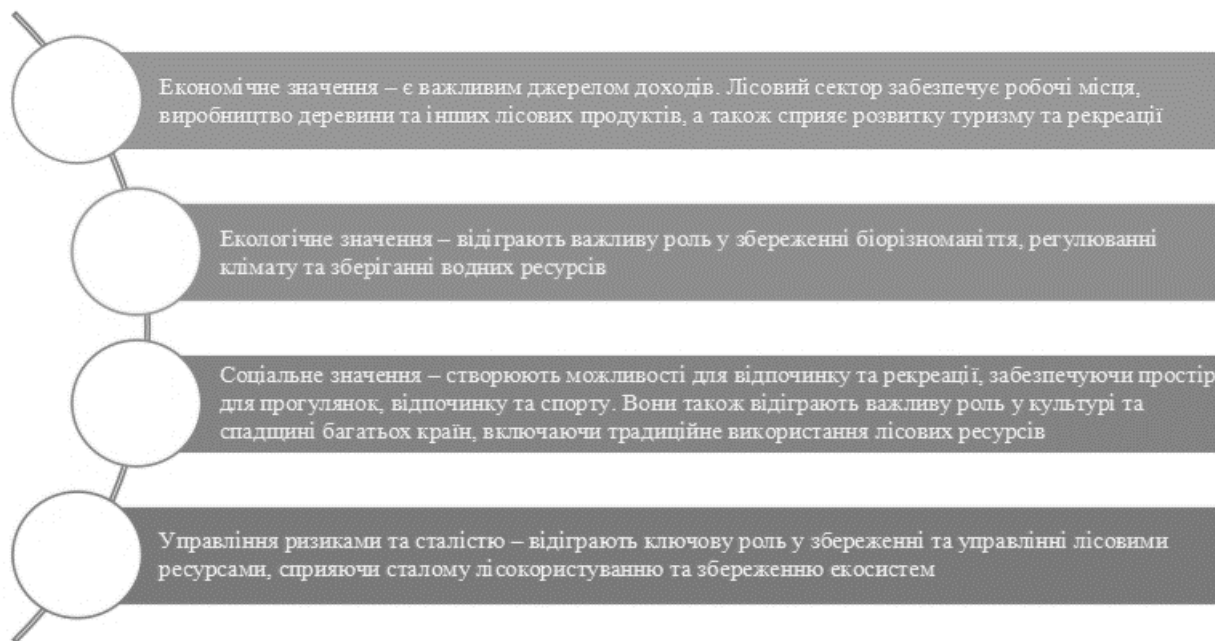

Рис. 2. Значення лісового господарства та лісгосподарських компаній
Fig. 2. Importance of forestry and forestry companies

¹ The Food and Agriculture Organization. URL: <https://www.fao.org/faostat/en/#data/FO> (дата звернення: 28.04.2024).

² Thunder said energy. URL: <https://thundersaidenergy.com/downloads/global-wood-production-supply-by-country-by-year/> (дата звернення: 28.04.2024).

У 2017 році валова додана вартість (ВДВ) деревообробної промисловості в ЄС склала 129 мільярдів євро або 7,1% від загального обсягу промисловості. Серед деревообробних галузей ЄС найбільша ВДВ була зафіксована у виробництві целюлози, паперу та паперових виробів (34% або 44 млрд. євро). Що стосується інших секторів, поліграфічна діяльність і пов'язана з поліграфічною діяльністю сфера послуг становила 19% ВДВ деревообробної промисловості, тоді як виробництво меблів і виробництво деревини та виробів з деревини становили від 23% до 24%¹.

До найбільших лісогосподарських компаній ЄС можемо віднести зокрема (рис.3).

Лісогосподарські компанії мають прямий вплив на екологічний капітал через свою діяльність з управління лісовими ресурсами (рис. 4). Вони відповідають за збереження та стале використання лісів, ведення лісового господарства та розробку стратегій збереження природних екосистем.

Нефінансові аспекти набувають все більшого значення та глобального впливу, що може значно вплинути на стабільність бізнесу та його фінансові результати.

Сьогодні прозорість стає загальною тенденцією. Питання, такі як права людини, етична поведінка, сталість розвитку, дотримання законів та боротьба з корупцією, вважаються надзвичайно важливими. Для

багатьох стейкхолдерів нефінансова інформація є більш цікавою, ніж фінансова.

Зобов'язане оприлюднення нефінансової інформації відповідає значному суспільному попиту на відкритість компаній. Це ставить перед компаніями завдання – забезпечити наявність якісної внутрішньої інформації, необхідної для зовнішньої звітності, тобто чітко та своєчасно відображати точні значення показників сталості. Відповідаючи на цей попит, компанії можуть підвищити довіру та репутацію, що є цінними активами для розвитку (табл. 1).

Крім того, з 2018 року великі компанії ЄС мають обов'язково звітувати згідно з Директивою ЄС щодо розкриття нефінансової інформації та інформації про різноманітність (2014/95/ЄС), що було внесено до національного законодавства. Згідно з цією директивою, компанії повинні розкривати свою бізнес-модель, політику та результати, ризики та нефінансові ключові показники ефективності.

Нефінансова звітність допомагає компаніям проаналізувати їх стратегії, провести об'єктивну оцінку нефінансових ризиків та залучити менеджерів, відповідальних за функціональні напрямки, до визначення ролі та оцінки впливу компанії на суспільство. Завдяки вмілому використанню звітів, вони можуть стати інструментом стратегічного планування діяльності компанії.

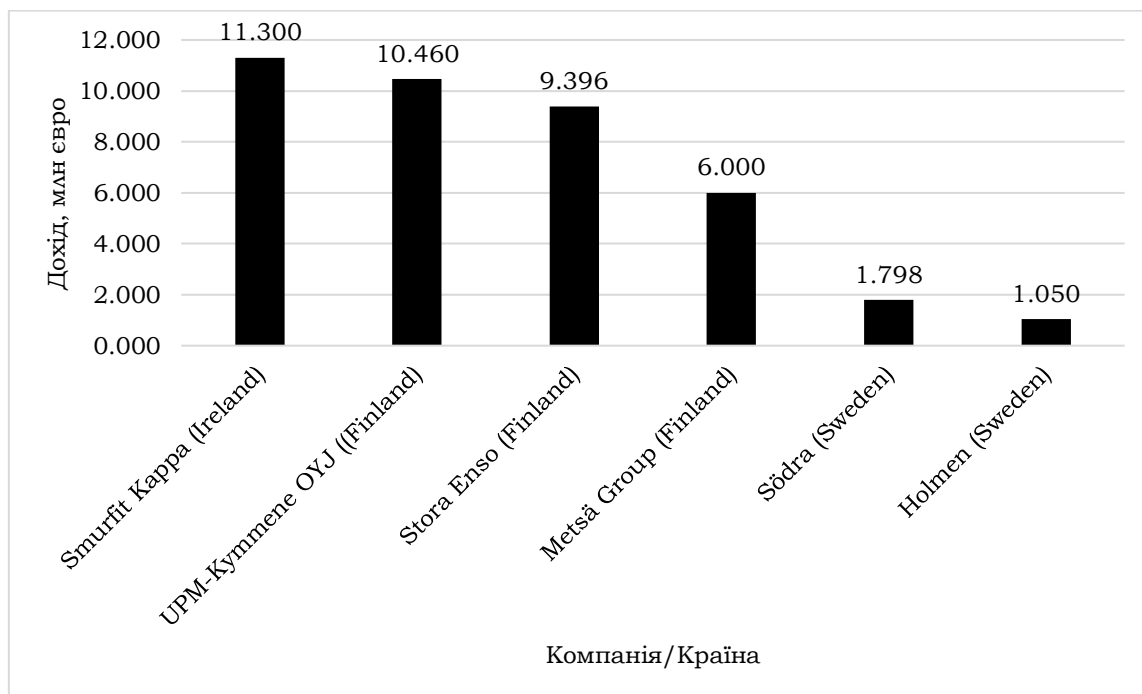

Рис. 3. Дохід лісогосподарських компаній ЄС, млн євро

Fig. 3. Income of EU forestry companies, EUR million

Джерело: складено авторами на основі річних звітів компаній

¹ The European Forest Institute. How does forest management and the use of wood contribute to economic prosperity and employment? URL: <https://efi.int/forestquestions/q10> (дата звернення: 28.04.2024).

Рис. 4. Вплив лісгосподарських компаній на екологічний капітал
Fig. 4. Impact of forestry companies on environmental capital

Звіт про сталий розвиток – це документ, що оприлюднюється компаніями щодо екологічних, соціальних та управлінських наслідків їхньої діяльності. Цей звіт допомагає отримувачам та користувачам краще зрозуміти вплив бізнес-активностей компанії на навколишнє середовище та суспільство, а також оцінити ризики та можливості, що виникають або надаються компанії. Він є інструментом комунікації, що відіграє важливу роль у переконанні сумнівних спостерігачів у щирості дій компанії.

Маючи перелік фінансових показників та спираючись на дані статистичні можна визначити наскільки нинішня лісгосподарська система відповідає цілям сталого розвитку, які є сьогодні практично основними критеріями провадження будь-якої діяльності. І для того що визначити таку відповідність виникає необхідність моніторингу нефінансової звітності підприємств і компаній, які діють в сфері лісозаготівлі, лісопереробки тощо.

Основні показники нефінансової звіт-

ності якраз будуть показувати користувачам:

- реальний стан лісових ресурсів, надаватимуть екологічну інформацію (заходи, які компанія приймає для збереження природного середовища та запобігання негативному впливу своєї діяльності на екосистему. Вона може включати дані про вплив на біорізноманіття, використання хімічних речовин у лісовому господарстві, відновлення лісових ресурсів тощо),

- рівень соціальної відповідальності,
- рівень інновацій та досліджень (може включати інформацію про нові технології та методи, які компанія впроваджує для покращення лісового господарства, дослідження у галузі використання лісових ресурсів, розробки екологічно чистих матеріалів та інше),
- взаємодію таких компаній з урядовими органами, науковими установами, громадськими організаціями та іншими зацікавленими сторонами у питаннях лісового господарства, охорони природи та сталого розвитку).

Таблиця 1. Переваги подання нефінансової звітності для провідних лісгосподарських компаній

Table 1. Advantages of submitting non-financial statements for leading forestry companies

Довіра та репутація	Лісгосподарські компанії часто мають значний вплив на довкілля та екосистеми. Подання нефінансової звітності дозволяє їм демонструвати свою відповідальність перед громадськістю, інвесторами та іншими зацікавленими сторонами, що може підвищити рівень довіри та покращити репутацію компанії
Соціальна відповідальність	Лісові компанії можуть впливати на соціальні та економічні аспекти розвитку регіонів, де вони діють. Нефінансова звітність дозволяє їм показати свою соціальну відповідальність, включаючи забезпечення високих стандартів праці, дотримання прав людини та сприяння місцевому розвитку
Екологічна стійкість	Лісові компанії мають значний вплив на збереження лісових ресурсів та біорізноманіття. Подання нефінансової звітності щодо їхньої екологічної діяльності дозволяє виміряти та звітувати про їхні зусилля у збереженні та відновленні лісів, використанні екологічно чистих технологій та зменшенні викидів парникових газів
Інвестиційна привабливість	Деякі інвестори та фонди віддають перевагу компаніям з високим рівнем екологічної та соціальної відповідальності. Подання нефінансової звітності може зробити лісову компанію більш привабливою для цих інвесторів та сприяти отриманню інвестицій

Ключовим елементом нефінансової звітності у лісовому секторі є моніторинг законності та етики поставок деревини. Організації повинні надавати інформацію про свої процедури, щоб гарантувати, що деревина надходить із законних та стійких джерел, допомагаючи запобігти незаконній вирубці та руйнуванню екосистем.

Зростаюча важливість звітів про сталий розвиток впливає з того, що інвестори та інші зацікавлені сторони закликають компанії надавати більше інформації про свої стратегії сталого розвитку, управління соціальними та екологічними питаннями.

Аналіз інформації про діяльність компаній, які представлені на рис. 3, дозволяє стверджувати, що всі вони складають звіти про сталий розвиток. Уперше, разом з їхнім річним звітом, компанією UPM-Kymmene OYJ (Фінляндія) був опублікований екологічний звіт у 1996 році, а з 2007 року публікуються річні звіти із інтегрованою звітністю про екологічну та корпоративну відповідальність. Södra (Швеція) публікує звіт з 2013 року, а із рекомендаціями GRI з 2017 року. Metsä Group (Фінляндія) також публікує звіти з 2013 року, і враховує рекомендації GRI та інші. Звіти включають інформацію про розуміння управління лісами через поєднання догляду за лісами, управлінням екосистемами та економічної діяльності, з орієнтацією на екосистему та збереження лісів (Felicia et al., 2017).

На міжнародному рівні компанії не віддають перевагу одному конкретному стандарту при складанні звітності. Тільки 10 з понад 300 компаній вибрали GRI або секторальний стандарт. Близько 46% використовують два чи більше стандартів, а 25% не вказують жодних стандартів. Лише 14% компаній звітуються відповідно до міжнародного стандарту інтегрованої звітності, з зовнішньою перевіркою для інвесторів (Саприкіна, 2019).

Станом на 2024 рік лісгосподарські компанії дотримуються Директиви ЄС щодо корпоративної звітності про сталий розвиток (CSRD) та її вимог до звітності і компанії вже

визначили відповідні зміст і структуру в звітах 2023 року.

Кожна з компаній визначає деякі ЦСР як найбільш релевантні, де компанія має найбільший вплив через свою власну діяльність і продукти. (таблиця 2). У кожному річному звіті міститься інформація про активності, які компанія провела, щоб ЦСР стали ближче до мети (рис. 5). Компанії постійно працюють над пошуком довгострокових рішень поточних викликів. Завдяки сталому використанню екосистем лісів сьогодні вони можуть вести циклічний, відновлюваний і біобізнес, який приносить користь як клієнтам, так і акціонерам, співробітникам і місцевим громадам.

У зв'язку з гармонізацією українського законодавства з європейським, з 2018 року українські компанії також зобов'язані представляти новий звіт – Звіт про управління. Це стало наслідком внесених змін до Закону «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність» у 2017 році, які передбачили, що тепер середні та великі підприємства мають складати Звіт про управління. Ця норма наблизилася закон до стандартів Європейського Союзу. Звіт про управління повинен містити інформацію про діяльність у поточному календарному році.

Такі законодавчі ініціативи щодо нефінансової звітності відіграють важливу роль у стимулюванні діяльності компаній та сприяють виконанню ЦСР. Це означає перехід від простого виконання вимог законодавства до більш відповідального ставлення до формування сталого майбутнього.

Однак згідно досліджень, проведених Центром «Розвиток КСВ», у 2018 році тільки 13% компаній сформувавши нефінансові звіти в Україні, в той час як 78% компаній готують її на глобальному рівні (Саприкіна, 2019)

Якщо розглядати лісову та деревообробну промисловість, то вона є важливою складовою економіки України та включає в себе сукупність галузей, котрі спеціалізуються на заготівлі і переробці деревини, виробництві різних видів паперу, напівфабрикатів та меблів, штучного волокна, картону, целюлози.

Таблиця 2. Перелік ЦСР у нефінансових звітах лісгосподарських компаній
Table 2. List of SDGs in non-financial reports of forestry companies

Компанія	ЦСР												
	3	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	17
Södra (Sweden)													
Metsä Group (Finland)													
Stora Enso (Finland)													
UPM-Kymmene OYJ (Finland)													
Holmen (Swedish)													
Smurfit Kappa (Ireland)													

Рис. 5. Досягнення 2023 року компанії Smurfit Kappa¹
Fig. 5. Achievements of Smurfit Kappa in 2023

Державне спеціалізоване господарське підприємство «Ліси України» є одним з найбільших лісокористувачів у Європі та найбільшим українським лісокористувачем та займається веденням лісового господарства, охороною, захистом, раціональним використанням та відтворення лісів. Включає центральний апарат, 10 регіональних офісів (148 філії – 1451 лісництво). Також на території України діє більше 500 компаній, якій пов'язані з лісовою та деревопереробною промисловістю.

До великих можемо віднести Тетра Пак, ТОВ «Дунапак Таврія», компанію «Varlinek»

Тетра Пак виокремлює п'ять сфер, у які може зробити найбільший внесок: продовольчі системи, циркулярність, клімат, природа та соціальна стійкість. Ці сфери акумулюються наступними цілями – 2, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 12, 13, 15, 17, які детально розписуються у звіті.

ТОВ «Дунапак Таврія» в своєму першому звіті сталого розвитку 2022 року показує 4, 8, 9, 12 ЦСР, акцентуючи увагу на меті компанії, а саме – ланцюгу додаткової вартості, що підлягає повній переробці.

Компанія «Varlinek» не звітує про свою діяльність у сфері сталого розвитку, проте вона активно долучається до заходів, спрямованих на збереження навколишнього середовища. Розвиваючи бізнес з відповідальністю та розуміючи важливість ставлення до природи навколо, компанія прагне позитивно впливати на екосистему.

Отже, українські лісогосподарські компа-

нії теж починають активно слідувати європейським практикам, зокрема у розділі подання нефінансової звітності. Однак, далеко не всі компанії складають нефінансову звітність. Серед причин можемо виділити:

- недостатнє регулювання – Україна не має достатнього законодавства або стандартів, які зобов'язували б лісогосподарські компанії складати нефінансові звіти;
- відсутність свідомості – компанії можуть не розуміти важливості та переваг складання нефінансової звітності або не мати достатньої свідомості про її потенційні користи;
- фінансові обмеження – складання нефінансової звітності пов'язане з витратами на її підготовку та публікацію;
- недостатній тиск від стейкхолдерів – лісогосподарські компанії України не відчувають достатнього тиску від інвесторів, уряду або громадських організацій для складання нефінансових звітів.

Таким чином, багато українських лісогосподарських підприємств можуть не мати практики або закріплених вимог до складання нефінансової звітності. Проте, це не означає, що українські лісові компанії не можуть добровільно складати такі звіти. Багато компаній у світі, навіть ті, які не підпадають під обов'язкові вимоги щодо нефінансової звітності, вирішують впроваджувати цю практику як частину своєї стратегії корпоративної відповідальності та сталого розвитку. Такі звіти можуть допомогти підприємствам продемонструвати їхню соціальну, екологічну

¹ Sustainability reporting Smurfit Kappa. URL: <https://www.smurfitkappa.com/sustainability/reporting> (дата звернення: 28.04.2024).

та економічну відповідальність перед зацікавленими сторонами, включаючи інвесторів, споживачів та громадські організації.

Висновки. Впровадження принципів сталого розвитку в бізнес-стратегії великих компаній стало обов'язковою умовою для членів Європейського Союзу згідно з Директивами ЄС щодо нефінансової звітності. Ці нормативні документи закликають до прозорості та відповідальності перед природою і суспільством, що є особливо актуальним у лісовій та деревообробній промисловості. В Україні також спостерігається зростання кількості компаній, які усвідомлюють важливість підготовки нефінансових звітів. Такі звіти не лише відповідають сучасним тенденціям, але й сприяють побудові кращих стосунків зі зацікавленими сторонами та розвитку бізнесу на основі принципів сталого розвитку.

Нефінансова звітність є важливою складовою діяльності сучасних компаній, особливо у контексті сталого розвитку. Вона дозволяє підприємствам відповідати за свої дії перед суспільством та природою, забезпечуючи прозорість і відповідальність у своїй діяльності; підвищувати довіру та залученість інвесторів, клієнтів, працівників та громадськості; виконувати нормативні вимоги та очікування ринку щодо соціальної та екологічної відповідальності.

Попри зростаючу популярність нефінансової звітності, залишається актуальним питання її верифікації. Лише 3% компаній стверджують, що їх соціальна та екологічна інформація повністю верифікована. Це викликає сумніви щодо достовірності та надійності представлених даних. Екологічні питання займають провідне місце у нефінансових звітах багатьох компаній. Хоча більшість компаній згадують всі 17 Цілей сталого розвитку (ЦСР), у звітах акцент робиться на ті цілі, які є найбільш релевантними для конкретної компанії. Це включає детальні описи заходів для досягнення цих цілей, що допомагає демонструвати прогрес у сфері сталого розвитку.

В Україні підготовка нефінансових звітів стає все більш поширеною, особливо під впливом державних вимог та очікувань інвесторів. Однак, існують певні виклики, з якими стикаються компанії: компанії намагаються охопити занадто багато показників, що ускладнює аналіз та сприйняття інформації; звіти можуть бути занадто об'ємними і складними, що знижує їх ефективність; компаніям часто бракує

чіткої стратегії щодо підготовки та презентації нефінансової звітності.

Дослідження показує, що розкриття екологічного капіталу у звітності лісгосподарських компаній є ключовим аспектом їхньої діяльності, що впливає на їх репутацію та ефективність у сфері сталого розвитку. Зокрема, компанії в ЄС мають більшу схильність до прозорості та детального висвітлення екологічних показників у порівнянні з українськими компаніями.

Лісгосподарські компанії в ЄС демонструють більш зрілі підходи до розкриття нефінансової інформації, завдяки жорстким регуляторним вимогам та сильному тиску з боку зацікавлених сторін. В Україні, хоча кількість компаній, які готують нефінансові звіти, зростає, все ще існують значні виклики у гармонізації цих практик з міжнародними стандартами.

Прозорість у розкритті екологічного капіталу та соціальних аспектів дозволяє компаніям покращувати стосунки зі зацікавленими сторонами та підвищувати свою конкурентоспроможність на міжнародному ринку. Це також сприяє підвищенню довіри до компанії з боку інвесторів, клієнтів та суспільства. Верифікація нефінансової інформації є критичним елементом, що підвищує надійність та достовірність звітів. Невисокий рівень верифікації соціальної та екологічної інформації свідчить про необхідність вдосконалення підходів до цього процесу.

Для українських компаній важливо розробити чітку стратегію нефінансової звітності, зосередитися на найважливіших метриках і забезпечити доступність та зрозумілість своїх звітів. Впровадження міжнародних стандартів звітності та підвищення рівня верифікації сприятимуть їх успішній інтеграції у глобальний ринок. Компаніям потрібно не лише звітувати про екологічний та соціальний вплив, але й інтегрувати ці аспекти у свою загальну бізнес-стратегію. Це включає створення спеціальних комітетів або відділів, які б відповідали за реалізацію КСВ та ЦСР у всіх аспектах діяльності компанії.

Таким чином, ефективне розкриття екологічного капіталу та інтеграція принципів сталого розвитку у бізнес-стратегію є вирішальними для підвищення конкурентоспроможності та успішного функціонування лісгосподарських компаній в умовах сучасного світу.

Публікація підготовлена в рамках проекту: Erasmus + Jean Monnet Module: "Transparency, Accountability, Responsibility, Governance, Europe, Trust, Sustainability" (TARGETS-101085395)

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. De Groot R., Brander L., Van Der Ploeg S., Costanza R., Bernard F., Braa, L., ... & Van Beukering P. Global estimates of the value of ecosystems and their services in monetary units. *Ecosystem services*. 2012. Vol. 1(1). Pp. 50-61. DOI:

- <https://doi.org/10.1016/j.ecoser.2012.07.005>
2. Costanza R. Social goals and the valuation of ecosystem services. *Ecosystems*. 2000. Pp. 4-10. DOI: <https://doi.org/10.1007/s100210000002>
 3. Daly H. E. *Ecological economics and sustainable development*. Edward Elgar Publishing, 2007.
 4. Farley J., Pascual U., Muradian R., Brander L., Gómez-Baggethun E., Martín-López B., Verma M., ... & Turner, R. K. The economics of valuing ecosystem services and biodiversity. In *The economics of ecosystems and biodiversity: Ecological and economic foundations*, 2012. pp. 183-256. DOI: <https://doi.org/10.4324/9781849775489>
 5. Summers D. M., Bryan B. A., Crossman N. D., Meyer W. S. Species vulnerability to climate change: impacts on spatial conservation priorities and species representation. *Global Change Biology*. Vol. 18(7). 2012. Pp. 2335-2348. DOI: <https://doi.org/10.1111/j.1365-2486.2012.02700.x>
 6. Watt A. D., Flickiger W., Leith I. D., Lindsay E. Atmospheric pollution, elevated CO₂ and spruce aphids. *The Green Spruce Aphid in Western Europe*, 86. DOI: [https://doi.org/10.1016/S0378-1127\(02\)00658-8](https://doi.org/10.1016/S0378-1127(02)00658-8)
 7. Швець Ю. О., Григорович Л. С. Екологічний податок як інструмент економіки природокористування. *Економіка і суспільство*. 2017. Вип. 10. С. 488-493.
 8. Дребот О. І., Паляничко Н. І., Данькевич С. М. Оподаткування лісгосподарських підприємств України у контексті збалансованого землекористування. *Ефективність державного управління*. 2020. Вип. 63. DOI: <https://doi.org/10.33990/2070-4011.63.2020.212677>
 9. Коаісник З. Б. Вплив економічних, організаційних та екологічних факторів на результати функціонування найбільших лісопромислових компаній. *Економіка та держава*. 2014. Вип. 6. С. 108-113.
 10. Озеран В. О., Чік М. Ю. Впровадження концепції стійкого розвитку на підприємствах лісового господарства. *Проблеми теорії та методології бухгалтерського обліку, контролю і аналізу: міжнародний збірник наукових*. 2011. Вип. 3 (21), Ч. 1. С. 266-273.
 11. Mion G., Loza Adauí C. R. (2019). Mandatory Nonfinancial Disclosure and Its Consequences on the Sustainability Reporting Quality of Italian and German Companies. *Sustainability*. DOI: <https://doi.org/10.3390/su11174612>
 12. Cho C. H., Patten D. M. The role of environmental disclosures as tools of legitimacy: A research note. *Account. Organ. Soc.* 2007. Vol. 32. Pp. 639-647. DOI: <https://doi.org/10.1016/j.aos.2006.09.009>
 13. Hess D., Dunfee, T. W. The Kasky-Nike Threat to Corporate Social Reporting: Implementing a Standard of Optimal Truthful Disclosure as a Solution. *Bus. Ethics Q.* 2007. Vol. 17. Pp. 5-32. DOI: <https://doi.org/10.5840/beq200717119>
 14. Deegan C. Introduction The legitimising effect of social and environmental disclosures – A theoretical foundation. *Accounting, Auditing & Accountability Journal*. 2002. Vol. 15. Pp. 282-311. DOI: <https://doi.org/10.1108/09513570210435852>
 15. Al-Tuwaijri S. A., Christensen T. E., Hughes K. E. The relations among environmental disclosure, environmental performance, and economic performance: A simultaneous equations approach. *Account. Organ. Soc.* 2004. Vol. 29. Pp. 447-471. DOI: [https://doi.org/10.1016/S0361-3682\(03\)00032-1](https://doi.org/10.1016/S0361-3682(03)00032-1)
 16. Ranängen H., Zobel Th. Revisiting the 'how' of corporate social responsibility in extractive industries and forestry. *Journal of Cleaner Production*. 2014. Vol. 84. Pp. 299-312. DOI: <https://doi.org/10.1016/j.jclepro.2014.02.020>
 17. Ronzon T., M'Barek R. Socioeconomic indicators to monitor the EU's bioeconomy in transition. *Sustainability*. 2018. Vol. 10(6). Pp.1745. DOI: <https://doi.org/10.2760/835046>
 18. Robert N., Jonsson R., Chudy R., Camia A. The EU Bioeconomy: Supporting an Employment Shift Downstream in the Wood-Based Value Chains? *Sustainability*. 2020. Vol. 12(3). Pp.758. DOI: <https://doi.org/10.3390/su12030758>
 19. Felicia no D., Bourriaud L., Brahic E., Deuffic P., Dobsinska Z., Jarsky V., Lawrence A., Nybakk E., Quiroga S., Suarez C., Ficko A. Understanding private forest owners' conceptualisation of forest management: Evidence from a survey in seven European countries. *Journal of Rural Studies*. 2017. Vol. 54. Pp.162-176. DOI: <https://doi.org/10.1016/j.jrurstud.2017.06.016>
 20. Саприкіна М. Навіщо бізнесу звіти зі сталого розвитку. *Економічна правда*. 2019. URL: <https://www.epravda.com.ua/columns/2019/10/31/653160/> (дата звернення 10.05.2024).

Стаття надійшла до редакції 15.05.2024 р.

Стаття рекомендована до друку 16.06.2024 р.

Zhanna Oleksich*, PhD (Economics), Associate Professor
 z.oleksich@uabs.sumdu.edu.ua
<https://orcid.org/0000-0002-4486-974X>

Roman Fominov*, PhD student
 r.fominov@biem.sumdu.edu.ua
<https://orcid.org/0000-0002-0192-8383>

* Sumy State University, 116, Kharkivska str., Sumy, 40007, Ukraine

COUNTRY-BY-COUNTRY REPORTING OF LEADING EU-UKRAINE FORESTRY COMPANIES: ENVIRONMENTAL CAPITAL DISCLOSURE COMPARATIVE STUDY

Abstract. This study aims to analyze the activities of forestry companies in both the European Union countries and Ukraine through an examination of their non-financial reports. By scrutinizing these reports, the study seeks to unveil aspects of social responsibility and assess the degree of implementation and achievement of Sustainable Development Goals. Special attention is given to

the disclosure of ecological information by forestry enterprises, aimed at identifying potential risks and enhancing investor and consumer trust. The article underscores the significance of ecological responsibility within the strategies and operations of these companies. It highlights the sustainability report as a pivotal tool for modern forestry firms, fostering improved management practices, collaboration, and development based on sustainability principles. The push for non-financial information disclosure, driven by EU Directives, incentivizes enterprises to refine their strategies, incorporating ecological and social considerations and fostering responsible conduct towards stakeholders. The authors conduct an in-depth analysis of transparency levels, ecological responsibility, and the extent to which ecological aspects are integrated into the operations of forestry enterprises. Companies that effectively implement and expand non-financial reporting in the forestry and wood processing sectors are better positioned to attract investments from funds and consumers prioritizing sustainability and ethics. Consequently, this fosters a positive public perception and enhances competitiveness. The relevance of this research lies in its contribution to environmental preservation and the establishment of a sustainable economy. The findings are expected to provide valuable insights into environmental management practices and guide efforts towards enhancing ecological sustainability in forestry.

Keywords: Forestry Companies, Ecological Capital, Non-Financial Reporting, Sustainability Report, SDGs.

JEL Classification: H23; N50; Q57.

REFERENCES

- De Groot, R., Brander, L., Van Der Ploeg, S., Costanza, R., Bernard, F., Braat, L., ... & Van Beukering, P. (2012). Global estimates of the value of ecosystems and their services in monetary units. *Ecosystem services*, 1(1), 50-61. doi: <https://doi.org/10.1016/j.ecoser.2012.07.005>
- Costanza, R. (2000). Social goals and the valuation of ecosystem services. *Ecosystems*, 4-10. doi: <https://doi.org/10.1007/s100210000002>
- Daly, H. E. (2007). *Ecological economics and sustainable development*. Edward Elgar Publishing.
- Farley, J., Pascual, U., Muradian, R., Brander, L., Gómez-Baggethun, E., Martín-López, B., Verma, M., ... & Turner, R. K. (2012). The economics of valuing ecosystem services and biodiversity. In *The economics of ecosystems and biodiversity: Ecological and economic foundations* (pp. 183-256). doi: <https://doi.org/10.4324/9781849775489>
- Summers, D. M., Bryan, B. A., Crossman, N. D., & Meyer, W. S. (2012). Species vulnerability to climate change: impacts on spatial conservation priorities and species representation. *Global Change Biology*, 18(7), 2335-2348. doi: <https://doi.org/10.1111/j.1365-2486.2012.02700.x>
- Watt, A. D., Fliückiger, W., Leith, I. D., & Lindsay, E. Atmospheric pollution, elevated CO₂ and spruce aphids. *The Green Spruce Aphid in Western Europe*, 86. doi: [https://doi.org/10.1016/S0378-1127\(02\)00658-8](https://doi.org/10.1016/S0378-1127(02)00658-8)
- Shvets, Yu. O., & Grigoryovych, L. S. (2017). Ecological tax as a tool of nature economy. *Economy and society*, 10, 488-493. (In Ukrainian)
- Drebot, O. I., Palyanychko, N. I., & Dankevich, S. M. (2020). Taxation of forestry enterprises of Ukraine in the context of balanced land use. *Efficiency of public administration*, 63. doi: <https://doi.org/10.33990/2070-4011.63.2020.212677> (In Ukrainian)
- Kolisnyk, Z. B. (2014). The influence of economic, organizational and environmental factors on the results of the operation of the largest forestry companies. *Economy and the state*, 6, 108-113. (In Ukrainian)
- Ozeran, V. O., & Chik, M. Yu. (2011). Implementation of the concept of sustainable development in forestry enterprises, *Problemy teorii ta metodologii bukhhalters'koho obliku, kontroliu i analizu: mizhnarodnyy zbirnyk naukovykh*, 3 (21), 266-273. (In Ukrainian)
- Mion, G., & Loza Adau, C. R. (2019). Mandatory Nonfinancial Disclosure and Its Consequences on the Sustainability Reporting Quality of Italian and German Companies. *Sustainability*. doi: <https://doi.org/10.3390/su11174612>
- Cho, C. H., & Patten, D. M. (2007). The role of environmental disclosures as tools of legitimacy: A research note. *Account. Organ. Soc.*, 32, 639-647. doi: <https://doi.org/10.1016/j.aos.2006.09.009>
- Hess, D., & Dunfee, T. W. (2007). The Kasky-Nike Threat to Corporate Social Reporting: Implementing a Standard of Optimal Truthful Disclosure as a Solution. *Bus. Ethics Q*, 17, 5-32. doi: <https://doi.org/10.5840/beq200717119>
- Deegan, C. (2002). Introduction The legitimising effect of social and environmental disclosures – A theoretical foundation. *Audit. Account. J*, 15, 282-311. doi: <https://doi.org/10.1108/09513570210435852>
- Al-Tuwaijri, S. A., Christensen, T. E., & Hughes, K. E. (2004). The relations among environmental disclosure, environmental performance, and economic performance: A simultaneous equations approach. *Account. Organ. Soc.*, 29, 447-471. doi: [https://doi.org/10.1016/S0361-3682\(03\)00032-1](https://doi.org/10.1016/S0361-3682(03)00032-1)
- Ranängen, H., & Zobel, Th. (2014). Revisiting the 'how' of corporate social responsibility in extractive industries and forestry. *Journal of Cleaner Production*, 84, 299-312. doi: <https://doi.org/10.1016/j.jclepro.2014.02.020>
- Ronzon, T. & M'Barek, R. (2018). Socioeconomic indicators to monitor the EU's bioeconomy in transition. *Sustainability*, 10(6), 1745. doi: <https://doi.org/10.2760/835046>
- Robert, N., Jonsson, R., Chudy, R., & Camia, A. (2020). The EU Bioeconomy: Supporting an Employment Shift Downstream in the Wood-Based Value Chains? *Sustainability*, 12(3), 758. doi: <https://doi.org/10.3390/su12030758>
- Felicia no, D., Bouriaud, L., Brahic, E., Deuffic, P., Dobsinska, Z., Jarsky, V., Lawrence, A., Nybakk, E., Quiroga, S., Suarez, C., & Ficko, A. (2017). Understanding private forest owners' conceptualisation of forest management: Evidence from a survey in seven European countries. *Journal of Rural Studies*, 54, 162-176. doi: <https://doi.org/10.1016/j.jrurstud.2017.06.016>
- Saprykina, M. (2019). What is the purpose of business reports on sustainable development. *Economic truth*. Retrieved from <https://www.epravda.com.ua/columns/2019/10/31/653160/> (In Ukrainian)

The article was received by the editors 15.05.2024.

The article is recommended for printing 16.06.2024.